పిరికిగుండె

కె. కుటుంబరావు

కోటీశ్వర్రావు ఉద్యోగం సంపాదించాడు. అతనికింకా ఈ విషయం యధార్థ విషయంగా తోచటంలేదు. కలగా వుంది. ఏ క్షణాన అయినా, ఈకల అంతమైపోయి తాను తన పూరిగుడిసెలో కుక్కిమంచంలో లేచి కూచోవచ్చు. ఒకటి రెండుసార్లు కలలో పూరిగుడిసే, కుక్కిమంచమూ కనిపించినై కూడానూ. మరోసారి కలలో తన ఉద్యోగం పోవటమే గాక ఉద్యోగం చేస్తానని వచ్చినందుకు అధికార్లు తనను మేడలమీదినించి వీధుల్లోకి విసిరిపారేశారు; వీధిలో ట్రాములూ బస్సులూ తనమీదిగా తోలటానికి ప్రయత్నించారు.

చిత్రమేమంటే కోటీశ్వర్రావు దరిద్రం అనుభవించినంత కాలమూ చలించలేదు. ఈ దౌర్భాగ్యపు ప్రదేశంలో తనకన్నా దరిద్రులు—ఈ పూరిగుడిసెకూడా లేనివారు—ఏరోజూ సరిగా తిండి తినని వారున్నారని అతనికి తెలుసు. వారికిలేని సంస్కారం తనకున్నది; దారిద్ర్యాన్ని ధైర్యంతో ఎదుర్కోగలగాలి—ఎదుర్కొన్నాడు. అతను కలంపట్టి ఒక కధో పద్యమో రాసినప్పుడుకూడా దారిద్ర్యాన్ని గురించి ఒక్కముక్క రాయలేదు. కారణం: సాహిత్యంలో సొంత ఘోష రాసుకోవటం అతనికి నీచంగా కనిపించింది. తన సమస్యల్ని ఇతర్లమీద రుద్దటానికి తనకేమి అధికారం వుంది? ఇతర్లంతా ఇంచుమించు సొంత గొడవలే సాహిత్యంలోకి తెస్తున్నారని అతనికి తోచి కష్టంవేసేది. ఆ సాహిత్యాన్ని ప్రజలాదరించటంకూడా అతనికి శోచనీయంగా తోచేది. ఒక్కోసారి కలంపట్టితే చెయ్యి వొణికి రాత సాగేదికాదు.

సాహిత్యంలోనూ భావనా ప్రపంచంలోనూ విలవైన విషయాలన్నీ అభౌతికమైనవిగానే అతనికితోచేది. రచనలోనుంచి ఒక నీతో, ఒక తాత్వికవిషయమో రాందే అది సాహిత్యమల్లే అతనికి కనిపించేదికాదు. యధార్థ జీవితంలో ఇది పొసగదు. ఒక నీతినిగాని తాత్విక సిద్ధాంతాన్నిగాని జీవితానికి తగిలించాలని ప్రయత్నిస్తామేగాని, జీవితంలోనుంచి అవిరావటం అతనికెక్కడా కనిపించలేదు. సాహిత్యానికి జీవితానికి అదే ముఖ్యమైనతేడా అనికూడా అతను విశ్వసించేవాడు. తనకు నచ్చిన తాత్విక నైతిక సిద్ధాంతాలను అతను సులభంగానే ఆచరణలో పెట్టగలిగినట్టు కనపడ్డది. అతను అబద్ధం ఆడి ఎరగడు. తన ప్రవర్తనను జయప్రదంగా శాసించగలిగాడు. అతని ఉన్నతమైన ఆశయాలు చాలావరకు అతన్ని దారిద్ర్యంలో ఉంచటానికి తోడ్పడ్డ విషయం నిజమేకాని అతను దాన్నిగురించి చింతించలేదు. ముఖ్యంగా దారిద్ర్యం అతన్ని బాధించకపోవటానికికూడా కారణం అదే.

కాని ఇప్పుడు—తీరా ఉద్యోగం సంపాదించినాక—తనలో దారిద్ర్యంగురించిన పిరికితనం ఉందనేది బయటపడింది! ఈ ఉద్యోగం పోతుందనే భయం తన్నెందుకిట్లా నిద్రావస్థలో పట్టుకుని వేధించాలి? ఈపాటి ఆర్థిక బలంతోనే తన నైతికబలం దెబ్బతిన్నదా? ఏమో! డబ్బు పాపిష్టిది. ఉద్యోగం వొదిలేసి పోతే? మళ్ళీ ఆ గుడిసెలోకేగా? వొళ్ళు గరిపొడిచింది. ఇక సందేహమేమీలేదు, తనకు దారిద్ర్యంచూస్తే ఇప్పుడు భయమే! కాస్త ఆలోచించిచూసుకుంటే ఈభయం నిద్ర అవసరంలేకుండానే తనకు తెలిసొచ్చేటట్టుంది!

తన పిరికితనంగురించి ఈవిధంగా ఆలోచించినకొద్దీ నిద్రలో దరిద్రపు కలలురావటం కొంత తగ్గింది. డబ్బుగురించి మళ్ళీ తాను నిర్లిప్తత సంపాదించుకోవాలని పనిపెట్టుకున్నాడు కోటీశ్వర్రావు. కాని నిర్లిప్తత కుదర్లేదు. అన్నీ భయాలే. ఈక్షణంవరకూ తన జేబులోవున్న డబ్బులు ఇంటిదగ్గిర అప్పు చేసి తెచ్చినవే! ఉద్యోగమైతే వచ్చిందిగాని జీతండబ్బులు చేతిలోపడేవరకూ తనస్వార్జితమంటూ ఉండదు. ఎక్కడో అప్పుచేసితెచ్చిన డబ్బుగురించి నైతికదృష్టి కలవాడికి నిర్లిప్తత సాధ్యమౌతుందా? వొట్టిది. అదీగాక—తన ఉద్యోగంకాస్తా మధ్యలోపోతే? ఏదో చెయ్యరాని తప్పుచేసి తనను అధికారులు ఉద్యోగంలోనుంచి తొలగించి, జీతండబ్బు లివ్వక పోగా జరిమానా తగిలిస్తే?

నిద్రలో, కలలో, వెంటాడే ఈ భయాలు తనకు పట్టపగలే రావటంచూసి ఒక్కసారిగా కోటీశ్వర్రావు ఉలిక్కిపడ్డాడు. అంత దారుణం మామూలు మనుషులకెందుకు జరుగుతుందీ? ఎన్నిలక్షలమంది ఉద్యోగాలు చెయ్యటంలేదూ? వాళ్ళకి జరగని దారుణం తనకెందుకు జరుగుతుందీ? తన మనస్సింత బలహీనమైపోయిందేం? తాను ఇంతకాలమూ చేసిన తాత్విక నైతిక చింతన కంతకీ ఫలితం ఇదా?

మొదటినెల జీతం వచ్చింది. కొంత దగ్గిర వుంచుకుని మిగతాది అప్పులో చెల్లువేస్తూ ఇంటికి పంపాడు. కాని జేబులో నెల ఖర్చుకుగాను ఉంచుకున్న కొత్తనోట్లు తన మనస్సును మాటిమాటికీ ఆకర్షిస్తున్నాయి. జేబులో చెయ్యి పెట్టినప్పుడల్లా అది చేతికి తగిలి వొళ్ళంతా గరి పొడుస్తున్నది. పక్కనున్నవాళ్లు చెప్పేమాటలు వినిపించకుండా పోయి సంభాషణ కిబ్బంది కలుగుతున్నది. ఇది నిజంగా అన్యాయం! తనకు కలగవలిసిన అనుభవం కాదు! తనకి నిజంగా డబ్బు మీద ఇంత మమకారంలేదు. ఇది క్రమేణా పోతుంది. తాగుడంటే అసహ్యపడే వాడు మట్టుకు తాగితే నిషా ఎక్కదా? ఇదీ అటువంటిదే! రెండుమూడు నెల్లు ప్రైమిస్తే ఈ నోట్ల మీద కలగవలిసిన తృణీకారభావం దానంతట అదే కలుగుతుంది.

రెండుమూడునెల్లు గడిచాయి. ఇంటిదగ్గిర బాకీ తీరిపోయింది. ఇకనుంచీ నెలకు పాతిక చొప్పున మిగుల్చుకోవచ్చును. దగ్గిరుంటే ఖర్చయిపోతుంది. మీనన్‌లాగా బాంకులో వేస్తే పడివుంటుంది. మీనన్‌కు తనకంటె తక్కువ జీతం. వాడు నెలకు నలభైకూడా బాంకులోవేస్తాడు. వాడు ఉద్యోగం ప్రారంభించి ఏడాది అయిందో లేదో బాంకులో మూడొందలున్నది.

కాని బాంకు అనగానే పాస్‌బుక్కులూ, సంతకాలూ అన్నీ ప్రతిబంధకాలే! ఏమయినా డబ్బు దగ్గిరఉంచుకోవటం తద్దినం. రోజూ పెట్టెతెరిచినప్పుడల్లా కనిపిస్తూ వుంటుంది.

మీనన్‌వేసే బాంకులోనే తనుకూడా మూడోనెలాఖర్న వచ్చిన జీతంలోనుంచి ఒక పాతిక వేద్దామనిపించింది. ఏమీ కష్టంలేదు. మీనన్ అయితే ఆరవైవేసును. ఎందుకు వృధాగా డబ్బుతగలెయ్యటం? తను ఎంత దరిద్రం అనుభవించలేదు? తిండీ, బట్టా, గది అద్దె, ట్రాముచార్జీలూ తప్పిస్తే మిగతాదంతా వృధాయేగద?

నాలుగోరోజున పాస్‌బుక్కు చేతి కొచ్చింది. కొత్తబుక్కు. చక్కని అక్షరాలతో యాభైరూపాయలూ జమవేసివుంది. యాభైరూపాయల నోట్లనుచూసినా కలగని ఆనందం కలిగింది. ఒకటికి పదిసార్లు చూసుకో బుద్ధి అయింది. దానికింద డజను యాభైలు ఊహించుకో గలిగాడు కోటీశ్వ

్రావు. ఆరొందలు! ఒక్క సంవత్సరాని కల్లా! వచ్చేసంవత్సరం ఈపాటికి! కాని భయంపట్టుకుంది! ప్రతినెలా సాధ్యమవు తుందా? తనకు జబ్బుచేసి డాక్టరుకు నూరు పొయ్యవలిసి వస్తుందేమో? ఆనెల జీతం కూడారాదూ! ఒకవేళ తన చెల్లెలుగాని మరెవరన్నాగాని, "ఇబ్బందిలో వున్నాం, పదిరూపాయలు పంపు," అంటారేమో?

తనభయాలు చూసి కోటీశ్వర్రావు ఆశ్చర్య పోయినాడు. తనకేం తెగులుపుట్టింది? అంద రికీ ఇటువంటి భయాలుంటాయా? ఆ సీతా పతి చిల్లిగవ్వ మిగల్చకుండా జీతమంతా నిశ్చింతగా ఖర్చు చేసేసుకుంటాడే! అతన్ని చూసి తను అసహ్యాపడలా? కాని తనకన్న వాడికే ఎక్కువధైర్యం ఉందే? తనకెందుకీ పిరికితనం?

ఖర్చు అనుకున్నంత పొదుపుగా వెళ్ళటం లేదు. ఎవరో సినిమాకి పిలుస్తారు, కాఫీ హోటలుకు పిలుస్తారు. తనడబ్బుకూడా వాళ్లే ఇచ్చేస్తారు. ఎంతకాలమని వాళ్ల ఖర్చున తినటం? రెండుమూడుసార్లు తనే సినిమాకు ఖర్చుచేశాడు. తనతో తిరిగేవాళ్ళని కాఫీ హోటల్లో మేపాడు. పదిరూపాయల అదనపు ఖర్చయింది. ఆ పదిరూపాయలూ బాంకులో నుంచి తియ్యవలిసొచ్చింది. తీశాడు. పాసు బుక్కులోవున్న 50 కాస్తా 40 అయింది. ఆ నలభై అంకె చూస్తున్నకొద్దీ ఏడు పొచ్చింది. ఆ అంకె అంత దుర్భరంగా వుంటుందని అతనదివరకెన్నడూ ఊహించ నైనాలేదు. పైగా అతనా పదిరూపాయలూ కాషియరు దగ్గిర్నుంచి పుచ్చుకుంటే సిగ్గే సింది. తనపక్కఉన్నవాళ్ళు రెండువందలూ, మూడువందలూ, పదిహేనువందలూ పుచ్చు కుంటున్నారు. పదిహేనువందలు! పదిహేను పచ్చకాగితాలు నిర్లక్ష్యంగా పుచ్చుకొని వెళ్ళి పోతున్న పెద్దమనిషికేసి దీనంగా చూశాడు కోటీశ్వర్రావు. తనకి డబ్బంటే ఏమిటో అసలు తెలుసునా? యాభై వెయ్యటమూ, ఏడుస్తూ పది మళ్ళీతియ్యటమూ ఇంతే తన జన్మ! ఒక పదివేలు బాంకులోవేసే శక్తి తనకెప్పుడొస్తుంది? డబ్బు తుచ్ఛమయిందే అవుగాక! ఆమాట అనుకోవటానిక్కూడా తన కర్హతలేదే! వెధవ యాభై బాంకులో వెయ్యటానికి తనకు పెట పెట లవుతున్నది గదా!

ఇంక ఏమైనాసరే, కోటీశ్వర్రావు ప్రతి కానీకూడా ఆదాచెయ్యాలనుకున్నాడు. పిసిని గొట్టుతనం కాదుసుమా! లోభం అంతకంటె కాదు! కాని దీని అంతేమిటో చూడాలి, చాలాడబ్బుంటేతప్ప తనకు నిజమైన నిర్లి ప్తత నిజంగా అలవడదు!....తన ఆఫీసు లోనే అయిదువందలూ, నాలుగువందలూ సంపాదించేవాళ్ళనిచూసి ఓర్చలేనితనం కలిగింది కోటీశ్వర్రావుకి. ఎందుకో, వాళ్లు డబ్బుకు గడ్డితినేవాళ్ళల్లే కనిపించారు.

అనుకున్నంతా అయింది. అతను డబ్బు కూడబెట్టటం ప్రారంభించిన రెండోనెల్లోనే చెల్లెలు పదిరూపాయలు పంపమని రాసింది. కోటీశ్వర్రావు మరో ఆలోచనలేకుండా పంపాడు. కాని తన చెల్లెలు డబ్బుకోసం తనకిరాయటం అన్యాయమనిపించింది. ఆ చెల్లెలు పెళ్ళికి బోలెడంత ఖర్చయింది. తన బావమరిదికి ఉద్యోగంలేదు, అల్లాడు తున్నారు అదీనిజమే. కాని అతను తన దారిద్ర్యాన్ని దీక్షతో సహించక తన చెల్లెలి ద్వారా ఇట్లా రాయించటం పిరికిపని! పంపిం

చటానికి తన కభ్యంతరమనికాదు! అతను కూడా తనలాగే ఏదో చూసుకోగూడదూ? పెళ్ళాం పిల్లలుకూడా కలవాడుకదా!

తను ఏమీ చూసుకోకుండా గడిపిన ఏళ్ళు కోటీశ్వర్రావుకా క్షణాన జ్ఞాపకం రాలేదు.

రాను రాను కోటీశ్వర్రావుకు పిరికితనం తగ్గిపోయింది. పాసుబుక్కులో పెరిగేసంఖ్య అతన్నిప్పుడు గల్లంతు చెయ్యటంలేదు. కాని అతనికిప్పుడు డబ్బుమీద నిర్లక్ష్యమూ పోయిందిమరి.

"తప్పేముందీ? డబ్బుకన్న ప్రధానమయిందిలేదు. డబ్బు వెధవదే కావచ్చుగాక. ప్రపంచం మనని మనడబ్బునుబట్టే లక్ష్యపెడుతుంది." అనుకున్నాడు కోటీశ్వర్రావు.

అతనిప్పుడు ధారాళంగా రచనలుకూడా చేస్తున్నాడు. తృణమో కణమో ఇచ్చే పత్రికలకే పంపుతున్నాడు. రానురాను అతని పైసంపాదన పెరుగుతున్నది. ఏదైనా తర్జుమాలు చేయించుకునీ, ప్రత్యేక వ్యాసాలు రాయించుకునీ అతనికి డబ్బిస్తున్నారు. డబ్బు పుచ్చుకుని అతను ఒక నటుడిమీద ప్రశంసా వ్యాసం రాశాడు.

యుద్ధంవచ్చింది. ఎవరో స్నేహితుడు తన్నొక వ్యాపారంలో చేరమన్నాడు, గత యుద్ధంలోలాగే వస్తువుల ధరలుపెరిగి బాగా లాభం వస్తుందన్నాడు. కోటీశ్వర్రావు తాను పోగుచేసిన అయిదు వందలూ స్నేహితుడికిచ్చేశాడు. ఏవో వస్తువులు కొన్నారు, అమ్మారు. చాలా డబ్బొచ్చింది. వ్యాపారం సాగింది. కోటీశ్వర్రావు భాగం పెరిగింది. ఒక సంవత్సరంకాలంలో అతను రెండువేలు లాభంతీశాడు. ముఖ్యంగా మందులమీదచాలా లాభం వచ్చింది.

గుడ్డలవ్యాపారం చేతామన్నాడు స్నేహితుడు. సరేనన్నాడు కోటీశ్వర్రావు. స్నేహితుడు బొంబాయివెళ్ళి మల్లులూ, పాప్లినులూ, ట్వీల్లూ పట్టుకొచ్చాడు. రహస్యంగా అమ్మారు. చాలా లాభంవచ్చింది.

మరో సంవత్సరం జరిగింది. కోటీశ్వర్రావు అయిదువేలు చేసుకున్నాడు. వ్యాపారం రక రకాలుగా సాగుతున్నది. ఇప్పుడంతా దొంగవ్యాపారమే. స్నేహితు డెక్కడెక్కణ్ణుంచో సరుకులు తవ్వుకొచ్చి రెండింతలకీ మూడింతలకీ అమ్మేస్తున్నాడు.

ఉన్నట్టుండి దొంగవ్యాపారం బయట పడింది. కోటీశ్వర్రావు ఏమాత్రమూ భయపడ లేదు. తనకేమీ తెలియదనీ, వ్యాపారమంతా తన స్నేహితుడే చేస్తున్నాడనీ కోర్టులో చెప్పుకున్నాడు. కోటీశ్వర్రావుకి వ్యాపారం సంగతి పూర్తిగా తెలుసునని అతని స్నేహితుడు రుజువుచేశాడు. స్నేహితుడికి ఎక్కువగా శిక్ష పడింది. కోటీశ్వర్రావు తేలికలో పోయినాడు. రెండువేలు జరిమానా, ఆరునెల్లు శిక్షపడింది.

ధైర్యంగా కోటీశ్వర్రావు జరిమానా కట్టి జైలుకువెళ్ళాడు. అతనిపేర బాంకులో ఇంకా మూడువేలుంది! ఆర్నెల్లలో యుద్ధం అయిపోదు. దొంగమార్కెట్టు అంతకన్నా అయిపోదు. భయపడటాని కిందులో ఏముందీ?

———